

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 21 Issue 2 Year: 2024

An examination of ostracism and social media addiction among adolescent athletes from various perspectives

Lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostrasizm ve sosyal medya bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi

Ebru Olcay Karabulut¹
Okan Burçak Çelik²

Abstract

Aim: The purpose of this research is to examine ostracism and social media addiction among adolescents who are licensed athletes in terms of various variables.

Method: The participants of the study comprised middle and high school students who continued their education in public schools in Ankara during the 2022-2023 academic year and actively engaged in either individual or team sports as licensed athletes. The total number of participants was 238, including 100 females and 138 males. Data were collected using a demographic information form created by the researchers, the Ostracism Scale for Adolescents, and the Social Media Addiction Scale for Adolescents. For data analysis, independent samples t-tests were used for binary comparisons, one-way analysis of variance (ANOVA) for comparisons involving three or more variables, and Pearson correlation analysis to examine the relationship between two dependent variables.

Findings: While participants' levels of ostracism did not differ based on gender, type of sport,

Özet

Amaç: Bu araştırmanın amacı, lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostrasizm ve sosyal medya bağımlılığını çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Yöntem: Araştırmanın katılımcılarını 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ilindeki devlet okullarında eğitimine devam eden ve lisanslı olarak bireysel veya takım sporlarından birini aktif şekilde yapan ortaokul ve lise öğrencileri oluşturmuştur. 100'ü kadın ve 138'i erkek olmak üzere toplam katılımcı sayısı 238'dir. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgiler formunun yanı sıra Ergenler İçin Ostrasizm Ölçeği ve Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi ve iki bağımlı değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise Pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların ostrasizm düzeyleri cinsiyete, spor branşına, algılanan maddi

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, ebolka@hotmail.com

Orcid ID: [0000-0002-6086-5255](https://orcid.org/0000-0002-6086-5255)

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, okanburcakcelik@gmail.com Orcid ID: [0000-0001-9734-6822](https://orcid.org/0000-0001-9734-6822)

perceived financial status, mother's education level, or father's education level, those who perceived their academic performance as high experienced more ostracism compared to those who perceived it as moderate. Similarly, participants' levels of social media addiction did not differ based on type of sport, perceived academic performance, financial status, mother's education level, or father's education level. However, it was found that females were more addicted to social media compared to males. Additionally, a significant negative relationship was found between social media addiction and ostracism.

Conclusions: In conclusion, ostracism levels showed a significant difference in favor of those with average academic performance, while social media addiction levels showed a significant difference in favor of males. Unexpectedly, it was determined that as participants' levels of ostracism increased, their levels of social media addiction decreased.

Keywords: Ostracism, social exclusion, social media addiction, adolescent athletes.

duruma, anne eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermezken, akademik başarısını yüksek olarak algılayanlar, orta düzeyde algılayanlardan daha fazla ostrasizme maruz kalmışlardır. Benzer şekilde katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri, spor branşına, algılanan akademik başarıya, maddi duruma, anne eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermemiştir. Ancak, cinsiyet değişkenine göre kadınların sosyal medyaya daha fazla bağımlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sosyal medya bağımlılığı ile ostrasizm arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sonuçlar: Sonuç olarak ostrasizm düzeyi akademik başarı düzeyi ortalama olanların lehine, sosyal medya bağımlılık düzeyi ise erkeklerin lehine anlamlı farklılık göstermiş ve beklenmedik şekilde katılımcıların ostrasizm düzeyleri arttıkça, sosyal medya bağımlılık düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ostrasizm, sosyal dışlanma, sosyal medya bağımlılığı, ergen sporcular

[Extended English summary is at the end of this document.](#)

1. Giriş

İnsanın doğası gereği sosyalleşmeye ihtiyacı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İnsanların yüzyıllardır sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için bir gruba ait olmayı ve bu gruplar aracılığıyla kendileri gibi olan diğer insanlarla ilişkiler kurmayı pek çok açıdan önemsedikleri söylenebilir. Bu durumu farklı farklı örneklerle somutlaştırmak mümkün olacaktır. Türkiye'den Almanya'ya çalışmak için göç eden işçilerin aynı mahallelerde yaşamayı tercih etmeleri veya Amerika gibi çok uluslu ülkelerde Çin Mahallesi veya İtalyan Mahallesi gibi yerleşim yerlerinin bulunması benzer özelliklere sahip olan kişilerin bir arada yaşama eğilimi gösterdiklerine dair örneklerdir. Bu eğilim sosyal ihtiyaçları karşılama gibi avantajlar sağlarken diğer taraftan farklı olanı dışlama gibi bazı sorunları da beraberinde getirebilmektedir.

Farklı olanı dışlama yani bir kişiyi ostrasizme ya da bir başka deyişle sosyal dışlanmaya maruz bırakma eğilimi yalnızca günümüze özgü değil çok eski dönemlerde de karşılaşılan çıkan bir davranış şeklidir. Ostrasizmin Atinalılar tarafından demokrasiyi korumak için tehdit olarak algılanan kişilerin sürgün edilmesi amacıyla kullanıldığı bilinmektedir (Oral, 2023). Ostrasizm (sosyal dışlanma), belirli bir sosyal ağa dahil edilmemeyi ifade eder (Williams, Forgas & Von Hippel, 2013). Williams (1997), sosyal dışlanma kavramını kaçınılan, dışlanan, görmezden gelinen, reddedilen, kovulan, uzak durulan ve sürgüne gönderilen gibi kelimelerle açıklar. Bu durum genellikle görmezden gelinme ve dışlanma olarak tanımlanır ve bir açıklama olmaksızın gerçekleşir (Williams, 2007). Ali & Miller (2016) dışlanmayı suçlu oyuncunun cezalandırıldığı, masum oyuncuların ise birbirleriyle işbirliğine devam ettiği bir tür sosyal yaptırım şeklinde ifade ederek metaforik bir tanım yapmıştır. Bu, kültürlerin kendi

değerlerini kabul ettirmek amacıyla, ödüllendirmek için sosyal katılımı, cezalandırmak için de sosyal dışlanmayı kullandığı genel bir yapı olabilir (Baumeister & Leary, 1995).

Dışlama davranışının temelinde yoksulluk (Korobeinikova & Shelkovnikova, 2021) veya göçmenlik (Janke vd., 2024) gibi farklı olma durumu yatmaktadır. İnsanların zenginlik-fakirlik veya etnik köken gibi farklılıkları ayırt edebilmesi için soyut düşünme becerisini öğrenmeleri gerekir. Çocukların bilişsel gelişimi incelendiğinde soyut düşünme becerisini kazanmanın ergenlik dönemiyle artmaya başladığı bilinmektedir (Christie & Viner, 2005). Buradan hareketle soyut düşünme becerisine dayanan dışlama gibi davranışların ergenlik döneminde artış gösterdiği yorumu yapılabilir. Fiziksel, zihinsel ve psikososyal açıdan insan hayatının çok hızlı bir değişim süreci geçirdiği ergenlik dönemi diğer evrelerle karşılaştırıldığında daha hassas bir dönem olarak ifade edilebilir. Nitekim ostrasizme maruz kalmanın diğer yaş gruplarına göre ergenleri olumsuz anlamda daha fazla etkilediği bazı araştırmacılar tarafından da belirtilmiştir (Sebastian vd., 2009; Pharo vd., 2011). Ostrasizme maruz kalan insanlarda depresyon (Rudert vd., 2021), öz düzenleme sorunları (Baumeister vd., 2005), olumsuz duygulara (Wölfer & Scheithauer, 2013) ve negatif ruh haline (Lustenberger & Jagacinski, 2009) sahip olma gibi istenmeyen durumların ortaya çıkabileceği önceki araştırmalar tarafından da ifade edilmiştir. Ortaya çıkan durumlardan birisi de dışlanan bireyin yalnız kalma yöneliminin daha fazla olması olarak belirtilmektedir (Ren, Wesselman & Williams, 2016).

İnsanoğlu dışlanma karşısında yalnız kalmayı ya da içe kapanmayı tercih etse de, insanın sosyal bir varlık olduğu ve sosyalleşmenin doğasının gereklerinden biri olduğu unutulmamalıdır. Sosyal uyumun sağlanamaması farklı olumsuzluklara da yol açabilmektedir (Kurtipek vd, 2021). Bu nedenle ostrasizm mağduru olan bireylerin sosyalleşme ihtiyacını gidermek için daha farklı mecralar araması doğaldır. Sosyal medya bu mecralardan birisi olarak nitelendirilebilir. Fakat burada geçirilecek süreye dikkat edilmesi bireylerin sağlıkları açısından önem arz edebilir. Sosyalleşme ihtiyacını karşılamak isterken bu süre fazla olduğunda sosyal medya bağımlılığı gibi istenmeyen durumlar gelişebilir (Hjetland vd., 2021). Sosyal medya genel olarak çevrimiçi iletişimi, ağ oluşturmayı veya işbirliğini kolaylaştıran medya (Russo vd, 2008) ya da ideolojik ve teknolojik temele dayanan bir grup internet tabanlı uygulama (Kaplan & Haenlein, 2010) olarak tanımlanabilir. Sosyal medya bağımlılığı ise davranışsal bağımlılık belirtileriyle kendini gösteren sosyal medya sitelerinin kompulsif kullanımı (Hawi & Samaha, 2017) ya da bireyin psikolojik ve sosyal sorunlara yol açan çok yoğun ve aşırı sosyal medya kullanımını kontrol edememesi (Prasetya & Wardani, 2023) şeklinde tanımlanmaktadır. Aşırı sosyal medya kullanımının tek olumsuzluğu zamanı boşa harcatması değil bunun yanı sıra akademik performansta azalma (Zhao, 2023; Caratiquit & Caratiquit, 2023) ve mental sağlığın gerilemesi (Draženović, Vukušić Rukavina & Machala Poplašen, 2023) gibi olumsuz durumlara neden olmasıdır. Bağımlılıkları azaltmanın ya da onlardan kurtulmanın yollarından birisinin uzaklaşma davranışı olduğuna muhtemelen kimsenin itirazı olmayacaktır. Bağımlı olunan ortamdaki uzaklaşmanın yollarından biri ona alternatif bir ortam oluşturmak olacaktır. Örneğin, Esmaili Rad ve Ahmadi (2018), kullanıcılara sosyal medyada belirli bir süreyi aştıklarında onlara farklı bir aktivite öneren mobil uygulama geliştirmiş ve sonuç olarak deney grubunun sosyal medya bağımlılığının azaldığını belirtmiştir.

Günümüzde sosyal medya özellikle gençler arasında çok popüler hale gelmiş ve akıllı telefonları sessiz modda olmasına rağmen, gençler akıllı saatler vb. aksesuarlarla bir şekilde sosyal medya ile bağlantılarını devam ettirmektedirler. Sosyal medyadan tam anlamıyla izole olmanın yollarından birisinin spor yapmak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü bir antrenör eşliğinde ve disiplin içerisinde yapılan bir antrenmanda sporcuların akıllı telefon ve saatlerle bağlantısı tamamen kesilebilir ve bu durum gün içerisinde belirli bir süre de olsa sosyal medyadan uzak durmalarını sağlayabilir. Burada sorulması gerek sorulardan biri de, takım sporları ve bireysel spor yapan sporcular arasında sosyal dışlanma ve sosyal medya bağımlılık düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğidir. İlgili literatür araştırıldığında ergenlerde ostrasizm ve diğer değişkenler (Salvy vd., 2013; Li vd., 2019; Hudaynazarova & Avsaroglu, 2023), sosyal medya bağımlılığı ve diğer değişkenler (Bilgin vd., 2020; Giordano vd., 2023; Victor vd., 2024; Lin vd., 2024) ve ostrasizm (sosyal dışlanma)

ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen (Ergun & Alkan, 2020; Çiftci vd., 2023) araştırmalara rastlanmaktadır. Ancak erişilebilen literatürde sporcu ergenler özelinde yapılan bir araştırmanın olmadığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostrasizm ve sosyal medya bağımlılığını çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

2. Yöntem

2. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli bir popülasyonun bir örneğini inceleyerek o popülasyonun eğilimlerinin, tutumlarının ve görüşlerinin niceliksel bir tanımını sağlar veya değişkenleri arasındaki ilişkileri test eder (Creswell & Creswell, 2017).

2. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ilindeki devlet okullarında eğitimine devam eden ve lisanlı olarak bireysel veya takım sporlarından birini aktif olarak yapan ortaokul ve lise öğrencileri oluşturmuştur. 100'ü kadın ve 138'i erkek olmak üzere toplam katılımcı sayısı 238'dir.

2. 3. Veri Toplama Aracı

Veriler katılımcılar tarafından oluşturulan demografik bilgiler formunun yanı sıra Ergenler İçin Ostrasizm Ölçeği ve Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği ile toplanmıştır.

Ergenler İçin Ostrasizm Ölçeği

Ergenler İçin Ostrasizm Ölçeği, Gilman vd., (2013) tarafından geliştirilmiş ve Akın, Uysal ve Akın (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 11 maddeden ve iki alt boyuttan (önemsenmeme ve dışlanma) oluşmakta ve 5'li bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı önemsenmeme alt boyutu için .93, dışlanma alt boyutu için .90, ölçeğin bütünü için .89 olarak bulunmuştur. Mevcut araştırma içinse önemsenmeme alt boyutu için .75, dışlanma altboyutu için .81 ve ölçeğin bütünü için .78 olarak bulunmuştur.

Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

5'li likert tipinde olan ölçek Orbatu vd. (2020) tarafından geliştirilmiş ve üç alt boyuttan (sanal yaşamı tercih etme, işlevsellikte bozulma ve sanal haz) oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar ve ölçeğin bütünü için sırasıyla .811, .791, .645. ve 869 olarak bulunmuştur. Mevcut araştırma için altboyutlar ve ölçeğin tamamı için sırasıyla .803, .803, .705 ve .888 olarak belirlenmiştir.

2. 4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde önce verilerin dağılımına bakılmış ve basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olduğu anlaşıldığından parametrik testler tercih edilmiştir. George ve Mallery (2018) basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 arasında olmasının normal dağılım için kabul edilebilir olduğunu ifade etmektedir. Veri toplama araçlarına yönelik çarpıklık ve basıklık değerleri tablo 1 de verilmiştir. Verilerin normal dağılması dolayısıyla ikili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi ve iki bağımlı değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise Pearson korelasyon analizi tercih edilmiştir.

Tablo 1. Veri toplama araçlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri

Değişkenler	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Önemsenmeme	1,359	1,786
Dışlanma	-,108	-,082
EİÖÖ	,876	,611
İşlevsellikte bozulma	-,168	-,764
Sanal yaşamı tercih etme	-,873	,374
Sanal haz	-,348	-,966
ESMBÖ	-,472	-,177

2. 5. Etik Beyanı

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'nun almış olduğu 30.04.2024 tarihli ve 08 sayılı etik kurul onayı ile birlikte uygulanmaya başlanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde veriler analiz edildikten sonra elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve ne anlam ifade ettikleri açıklanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetine göre ostrasizm düzeyleri

	Cinsiyet	N	X ^{ort}	SS	df	t	p
Önemsenmeme	Kadın	100	10,47	3,374	236	-1,016	,310
	Erkek	138	11,06	5,019			
Dışlanma	Kadın	100	19,60	3,232	236	1,667	,097
	Erkek	138	18,95	2,769			
Ostrasizm Toplam	Kadın	100	30,07	4,604	236	,095	,924
	Erkek	138	30,01	5,303			

Tablo 2'de ergenler için ostrasizm ölçeğinden sağlanan veriler katılımcıların cinsiyetlerine göre karşılaştırılmıştır. Verilere göre hem alt boyutlar hem de ölçeğin bütünü için erkek ve kadın katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetine göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

	Cinsiyet	N	X ^{ort}	SS	df	t	p
İşlevsellikte Bozulma	Kadın	100	15,83	4,740	236	-3,454	,001*
	Erkek	138	18,12	5,273			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	Kadın	100	23,22	4,624	236	-,616	,538
	Erkek	138	23,65	5,802			
Sanal Haz	Kadın	100	6,53	2,496	236	-2,562	,011*
	Erkek	138	7,33	2,306			
SMB Toplam	Kadın	100	45,58	10,099	236	-2,417	,016*
	Erkek	138	49,11	11,800			

Tablo 3'deki veriler katılımcıların cinsiyetine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerini göstermektedir. Veriler incelendiğinde işlevsellikte bozulma ve sanal haz alt boyutlarıyla birlikte sosyal medya bağımlılığı toplam puanı açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Bu farkın kadın katılımcılar lehine olduğu görülmektedir. Yani erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların spor branşına göre ostrasizm düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	t	p
Önemsenmeme	Takım Sporları	179	10,41	4,110	236	-2,450	,015*
	Bireysel Sporlar	59	12,02	5,046			
Dışlanma	Takım Sporları	179	19,30	2,869	236	,660	,510
	Bireysel Sporlar	59	19,00	3,322			
Ostrasizm Toplam	Takım Sporları	179	29,71	4,690	236	-1,745	,082
	Bireysel Sporlar	59	31,02	5,815			

Tablo 4’de katılımcıların spor branşlarına göre ostrasizm düzeyleri verilmiştir. Tablodaki veriler dikkate alındığında katılımcılar arasında dışlanma alt boyutu ve ostrasizm genel puanı açısından bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak önemsememe alt boyutu incelendiğinde bireysel sporlar katılımcılarının takım sporları katılımcılarına kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda bireysel sporlar sporcularının takım sporcularının aksine çevreleri tarafından önemsenmediklerini düşündüğü yorumu yapılabilir.

Tablo 5. Katılımcıların spor branşına göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	t	p
İşlevsellikte Bozulma	Takım Sporları	179	17,35	4,887	236	,999	,319
	Bireysel Sporlar	59	16,58	5,960			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	Takım Sporları	179	24,03	4,820	236	2,880	,004*
	Bireysel Sporlar	59	21,76	6,399			
Sanal Haz	Takım Sporları	179	7,03	2,425	236	,357	,722
	Bireysel Sporlar	59	6,90	2,405			
SMB Toplam	Takım Sporları	179	48,41	10,215	236	1,894	,059
	Bireysel Sporlar	59	45,24	13,693			

Tablo 5 katılımcıların spor branşlarına göre sosyal medya bağımlılık düzeylerini göstermektedir. Tablodaki verilere göre takım sporu veya bireysel spor yapan katılımcılar arasında işlevsellikte bozulma, sanal haz ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanı açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak sanal yaşamı tercih etme alt boyutunda bireysel spor yapan katılımcıların lehine istatistiksel açıdan anlamlı ($p < .05$) bir fark olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların akademik başarısına göre ostrasizm düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	t	p
Önemsenmeme	Ortalama	108	10,42	3,930	236	-1,260	,209
	Başarılı	130	11,14	4,754			
Dışlanma	Ortalama	108	18,83	2,830	236	-1,845	,066
	Başarılı	130	19,55	3,078			
Ostrasizm Toplam	Ortalama	108	29,25	4,616	236	-2,217	,028*
	Başarılı	130	30,68	5,246			

Tablo 6’da katılımcıların algıladıkları akademik başarısına göre ostrasizm düzeylerine ilişkin veriler bulunmaktadır. Tablodaki verilere göre katılımcılar arasında önemsenmeme ve dışlanma alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Yalnız ostrasizm toplam puanı dikkate alındığında katılımcılar arasında kendisini akademik açıdan ortalama olarak algılayanlar lehine istatistiksel açıdan anlamlı ($p < .05$) bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların akademik başarısına göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	t	p
İşlevsellikte Bozulma	Ortalama	108	17,24	5,152	236	,220	,826
	Başarılı	130	17,09	5,207			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	Ortalama	108	23,62	5,335	236	,394	,694
	Başarılı	130	23,35	5,348			
Sanal Haz	Ortalama	108	6,65	2,393	236	-2,037	,043*
	Başarılı	130	7,28	2,406			
SMB Toplam	Ortalama	108	47,51	10,935	236	-,146	,884
	Başarılı	130	47,72	11,513			

Tablo 7 katılımcıların algıladıkları akademik başarısına göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin veriler sunmaktadır. Veriler incelendiğinde işlevsellikte bozulma, sanal yaşamı tercih etme ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanları açısından katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Sanal haz alt boyutu dikkate alındığında katılımcılar arasında istatistiksel olarak kendisini akademik açıdan ortalama olarak algılayanlar lehine anlamlı ($p < .05$) fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8. Katılımcıların maddi durumlarına göre ostrasizm düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	p
Önemsizleme	Normal	89	10,40	3,828	2	2,106	,124
	İyi	112	11,41	4,874			
	Çok iyi	37	9,97	4,052			
	Toplam	238	10,81	4,405			
Dışlanma	Normal	89	19,07	3,014	2	,605	,547
	İyi	112	19,19	3,039			
	Çok iyi	37	19,70	2,757			
	Toplam	238	19,22	2,983			
Ostrasizm Toplam	Normal	89	29,47	4,520	2	1,369	,256
	İyi	112	30,60	5,297			
	Çok iyi	37	29,68	5,191			
	Toplam	238	30,03	5,011			

Tablo 8 katılımcıların algıladıkları maddi durumlarına göre ostrasizm düzeylerini ifade etmektedir. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında katılımcılar arasında maddi duruma göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların maddi durumlarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	p
İşlevsellikte Bozulma	Normal	89	17,06	5,069	2	1,706	,184
	İyi	112	16,78	5,217			
	Çok iyi	37	18,57	5,178			
	Toplam	238	17,16	5,171			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	Normal	89	23,21	5,642	2	,621	,538
	İyi	112	23,38	5,237			
	Çok iyi	37	24,35	4,883			
	Toplam	238	23,47	5,333			
Sanal Haz	Normal	89	6,96	2,311	2	,937	,393
	İyi	112	6,87	2,502			
	Çok iyi	37	7,49	2,399			
	Toplam	238	7,00	2,416			
SMB Toplam	Normal	89	47,22	11,339	2	1,353	,260
	İyi	112	47,03	11,082			
	Çok iyi	37	50,41	11,317			
	Toplam	238	47,63	11,231			

Tablo 9 Katılımcıların algıladıkları maddi durumlarına göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin verileri göstermektedir. Tek yönlü varian analizinden elde edilen bulgulara göre hem

alt boyutlarda hem de sosyal medya bağımlılığı toplam puanında katılımcılar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 10. Katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre ostrasizm düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	P
Önemsinmeme	İlkokul	18	11,33	3,447	4	,859	,489
	Ortaokul	20	9,40	3,485			
	Lise	96	10,74	3,759			
	Üniversite	82	11,26	5,548			
	Lisansüstü	22	10,32	3,537			
Dışlanma	İlkokul	18	18,28	3,304	4	1,192	,315
	Ortaokul	20	19,10	2,360			
	Lise	96	19,52	3,485			
	Üniversite	82	19,34	2,515			
	Lisansüstü	22	18,36	2,279			
Ostrasizm Toplam	İlkokul	18	29,61	5,700	4	1,214	,306
	Ortaokul	20	28,50	3,532			
	Lise	96	30,26	4,908			
	Üniversite	82	30,60	5,619			
	Lisansüstü	22	28,68	3,045			

Tablo 10 katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre ostrasizm düzeylerine ilişkin veriler sunmaktadır. Tek yönlü varian analizi sonuçları hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir.

Tablo 11. Katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	P
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul	18	17,28	5,256	4	1,895	,112
	Ortaokul	20	15,20	4,641			
	Lise	96	16,59	5,119			
	Üniversite	82	17,87	5,344			
	Lisansüstü	22	18,68	4,664			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	İlkokul	18	25,00	3,773	4	1,436	,223
	Ortaokul	20	22,00	5,894			
	Lise	96	23,34	5,084			
	Üniversite	82	23,17	5,599			
	Lisansüstü	22	25,23	5,690			
Sanal Haz	İlkokul	18	6,67	2,376	4	,963	,429
	Ortaokul	20	6,50	2,838			
	Lise	96	7,04	2,483			
	Üniversite	82	6,91	2,256			
	Lisansüstü	22	7,82	2,322			
SMB Toplam	İlkokul	18	48,94	9,181	4	1,516	,198
	Ortaokul	20	43,70	11,434			
	Lise	96	46,98	10,977			
	Üniversite	82	47,95	11,750			
	Lisansüstü	22	51,73	11,102			

Tablo 11’de katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerini gösteren veriler bulunmaktadır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda hem alt boyutlarda hem de sosyal medya bağımlılık düzeyi toplam puanında katılımcılar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre ostrasizm düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	p
Önemsizlik	İlkokul	11	10,18	4,143	4	1,881	,115
	Ortaokul	26	9,54	3,140			
	Lise	69	10,17	3,593			
	Üniversite	108	11,61	5,240			
	Lisansüstü	24	10,71	3,099			
Dışlanma	İlkokul	11	19,45	2,296	4	,367	,832
	Ortaokul	26	19,23	2,971			
	Lise	69	19,36	2,634			
	Üniversite	108	19,26	3,347			
	Lisansüstü	24	18,54	2,570			
Ostrasizm Toplam	İlkokul	11	29,64	4,925	4	1,513	,199
	Ortaokul	26	28,77	4,511			
	Lise	69	29,54	4,046			
	Üniversite	108	30,87	5,869			
	Lisansüstü	24	29,25	3,300			

Tablo 12 katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre ostrasizm düzeylerini göstermektedir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcılar arasında hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 13. Katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri

		N	X ^{ort}	SS	df	F	p
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul	11	16,18	4,644	4	2,437	,064
	Ortaokul	26	16,77	4,685			
	Lise	69	15,80	5,057			
	Üniversite	108	17,89	5,527			
	Lisansüstü	24	18,67	3,679			
Sanal Yaşamı Tercih Etme	İlkokul	11	23,91	3,477	4	1,018	,399
	Ortaokul	26	23,88	5,172			
	Lise	69	23,35	4,119			
	Üniversite	108	22,99	6,313			
	Lisansüstü	24	25,33	4,249			
Sanal Haz	İlkokul ^a	11	4,82	2,926	4	4,930	,001*
	Ortaokul ^b	26	7,19	2,040			
	Lise ^{a,b}	69	6,58	2,422			
	Üniversite ^b	108	7,15	2,422			
	Lisansüstü ^b	24	8,29	1,601			
SMB Toplam	İlkokul	11	44,91	7,341	4	1,750	,140
	Ortaokul	26	47,85	9,890			
	Lise	69	45,72	9,992			
	Üniversite	108	48,03	12,908			
	Lisansüstü	24	52,29	7,860			

Tablo 13 katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre sosyal medya bağımlılık düzeylerine ilişkin veriler sağlamaktadır. Yapılan tek yönlü varian analizi sonuçları işlevsellikte bozulma, sanal yaşamı tercih etme alt boyutları ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanında katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak sanal haz alt boyutunda, babası ilköğretim mezunu olan katılımcılar ile babası ortaokul, üniversite veya lisansüstü eğitim mezunu olanlar arasında, babası ilköğretim mezunu olanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki

		Ö	D	O	İB	SYTE	SH	SMB
Ö	Pearson Correlation	1	-,121	,807**	-,068	-,234**	-,113	-,166*
	Sig. (2-tailed)		,062	,000	,299	,000	,082	,010
	N	238	238	238	238	238	238	238
D	Pearson Correlation	-,121	1	,489**	-,096	-,020	-,179**	-,092
	Sig. (2-tailed)	,062		,000	,140	,760	,006	,157
	N	238	238	238	238	238	238	238
O	Pearson Correlation	,807**	,489**	1	-,116	-,217**	-,206**	-,201**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,073	,001	,001	,002
	N	238	238	238	238	238	238	238
İB	Pearson Correlation	-,068	-,096	-,116	1	,662**	,576**	,899**
	Sig. (2-tailed)	,299	,140	,073		,000	,000	,000
	N	238	238	238	238	238	238	238
SYTE	Pearson Correlation	-,234**	-,020	-,217**	,662**	1	,553**	,898**
	Sig. (2-tailed)	,000	,760	,001	,000		,000	,000
	N	238	238	238	238	238	238	238
SH	Pearson Correlation	-,113	-,179**	-,206**	,576**	,553**	1	,743**
	Sig. (2-tailed)	,082	,006	,001	,000	,000		,000
	N	238	238	238	238	238	238	238
SMB	Pearson Correlation	-,166*	-,092	-,201**	,899**	,898**	,743**	1
	Sig. (2-tailed)	,010	,157	,002	,000	,000	,000	
	N	238	238	238	238	238	238	238

*. Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.
 **. Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 14 Pearson korelasyon analizi sonuçlarına yönelik veriler içermektedir. Katılımcıların ostrasizm ve sosyal medya bağımlılık ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde, ostrasizm ölçeği alt boyutlarından önemsememe ile sosyal medya bağımlılık ölçeği alt boyutlarından sanal yaşamı tercih etme ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ostrasizm ölçeği alt boyutlarından dışlanma ile sosyal medya bağımlılık ölçeği alt boyutlarından sanal haz arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcıların ostrasizm ölçeğinden aldığı toplam puan ile sosyal medya bağımlılık ölçeği alt boyutlarından sanal yaşamı tercih etme, sanal haz ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyetlerine göre ostrasizm düzeyleri hem alt boyutlar hem de ölçek toplam puanı için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Literatür incelendiğinde bazı araştırmacıların mevcut araştırma ile aynı sonuca ulaşmalarına rağmen, bazılarının ise daha farklı sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Gürler ve Demirli (2017) ergen katılımcılarla yaptığı araştırmasında cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir. Benzer

şekilde Ogurlu (2015) üstün zekâli ergenler üzerine yaptığı aştırmada cinsiyete göre farklılık bulamamıştır. Bu araştırmalar mevcut araştırma sonuçlarını desteklerken literatürde farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da mevcuttur. Zimmerman vd. (2016) akademide kadınların erkeklerle karşılaştırıldığında ostrasizmi daha fazla deneyimlediklerini belirtmiştir. Ostrasizme maruz kalmanın farklı kültürlerde pek çok farklı nedeni olabilmektedir. Nitekim Türkmen vd., (2016) iş ortamlarındaki ostrasizme odaklanarak iki farklı ülke karşılaştırması yapmış ve Türkiye’de erkeklerin Azerbaycan’da ise kadınların ostrasizm düzeylerini daha yüksek bulmuştur. Mevcut araştırma sonuçları ve ilgili literatür dikkate alındığında Türkiye’de özellikle ergenler üzerine yapılan araştırmaların benzer sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Ergenlik döneminde insanların henüz ostrasizme neden olabilecek farklılıkları tam anlamıyla gözlemleyecek deneyime sahip olmaması bu sonuçlara ulaşılmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğudur. Literatür incelendiğinde erişilen referansların ağırlıklı olarak cinsiyete göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaştıkları şeklindedir. Alnjadat vd., (2019), Balcı ve Yeles Karaman (2020), Li vd. (2020), Koçak ve Traş (2021) ve Terzioğlu ve Ayhan (2023)’nın üniversite öğrencileri üzerine olan araştırmalarında katılımcılar arasında bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Genellikle araştırma sonuçları farkın olmadığı şeklinde olsa da bazı araştırmalarda daha farklı sonuçlar elde edilmiştir. Güteryüz vd., (2020) mevcut araştırma sonucuna benzer şekilde sosyal izolasyon sürecindeki bireylerde erkeklerin sosyal medya bağımlılığının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Güney ve Taşkın (2020) ise ergenlerde kadınların daha bağımlı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Hem mevcut araştırmanın hem de genel sonuçlardan farklı sonuçlar elde eden diğer araştırmaların örneklem gruplarının daha farklı olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum genel sonuçlardan farklı bir sonuca ulaşılmasının nedeni olarak gösterilebilir.

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre, ostrasizm ölçeğinin önemsenmeme alt boyutunda takım sporcularının lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olsa da dışlanma alt boyutu ve ölçek genel puanı bazında anlamlı katılımcılar arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde erişilebilen literatürde sporcuları yaptıkları spor türüne göre karşılaştıran araştırmanın olmadığı görülmüştür. Ancak Herr ve Köves (2024)’e göre işbirliğinin norm olduğu ve uyumun önemli olduğu takım sporlarında dışlanma daha az olabilir. Literatürdeki niceliğin az olması nedeniyle mevcut araştırma sonucunun literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sporun sosyal ilişkilere olan katkıları ve insan kişiliğini şekillendirmedeki önemi bilinmektedir. Mevcut araştırma sonuçları bu pencereden yorumlanabilir ve sonucun nedeni olarak bu durum gösterilebilir.

Sanal yaşamı tercih etme alt boyutunda bireysel spor yapan katılımcıların lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olsa da diğer alt boyutlarda ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanında spor branşına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Can ve Bozoğlu (2019) ve Erdoğan ve Topuz (2020) araştırmalarında internet bağımlılığının spor türüne göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Farklı olarak Zhang vd. (2023) bireysel sporlarda çift kategorisinde yarışanların internet bağımlılığında çok büyük bir avantajı olduğunu ifade etmiştir. Sosyal medya bağımlılığının spor branşına göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik araştırmaların sayısının erişilebilen literatürde kısıtlı olduğu dikkat çekmektedir. Esmaceli Rad ve Ahmadi (2018), kullanıcılara sosyal medyada belirli bir süreyi aştıklarında onlara farklı bir aktivite öneren mobil uygulama geliştirmiş ve sonuç olarak deney grubunun sosyal medya bağımlılığının azaldığını belirtmiştir. Mevcut araştırma sonucu dikkate alındığında hem bireysel sporlarda hem de takım sporlarında sporcuların küçük yaşlardan itibaren alternatif olarak antrenman yapıyor olması katılımcılar arasında fark oluşmasını önlemiş olabilir.

Algılanan akademik başarı değişkeni açısından başarı düzeyini yüksek olarak algılayanların sosyal dışlanma düzeylerinin ortalama olarak algılayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Dışlama davranışının temelinde yoksulluk (Korobeinikova & Shelkovnikova, 2021) veya göçmenlik (Janke vd., 2024) gibi farklı olma durumunun yattığı bilinmektedir. Akademik başarı açısından bakıldığında ise başarılı olmanın bir farklılık olduğu söylenebilir. Bu durumda mevcut

araştırma sonuçları dikkate alındığında diğerlerinden farklı olmanın daha fazla sosyal dışlanmayı deneyimleme nedeni olduğu yorumu yapılabilir.

Sanal haz alt boyutu dikkate alındığında katılımcılar arasında istatistiksel olarak kendisini akademik açıdan ortalama olarak algılayanlar lehine anlamlı fark çıksa da, diğer alt boyutlar ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde genellikle sosyal medya veya internet bağımlılığının akademik başarıyı olumsuz etkilediği sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Islam vd., 2020; Javaeed vd., 2020; Dou & Shek, 2021). Mevcut araştırma sonucu açısından bakıldığında ise katılımcıların kendilerini nasıl algıladıkları araştırılmış ve ortalama olarak algılayanlarla başarılı olarak algılayanlar arasında bir fark bulunamamıştır. Günümüzde sosyal medyanın bütün dünyada zenginlik-fakirlik, tembellik-çalışkanlık ve etnik farklılıklar gibi herhangi bir farklı olma durumundan etkilenmeden herkes tarafından kullanılıyor olması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında katılımcılar arasında maddi duruma göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Mevcut araştırma literatürün genel eğiliminin aksine daha farklı bir sonuca ulaşmıştır. Çünkü literatür incelendiğinde araştırmaların genellikle yoksulluk ve sosyal dışlanma odaklı yapıldığı ve çoğu araştırmada yoksulluk ile sosyal dışlanmanın pozitif ilişkiye sahip olduğu, ya da yoksulluğun sosyal dışlanmanın nedeni olduğu vurgulanmıştır (Wang vd., 2020; Berkman & Kumaş, 2021; Baykal & Köse, 2023). Mevcut araştırma verileri yakın sosyoekonomik seviyeye sahip yerlerden toplandığı için diğer araştırmalardan farklı olarak katılımcılar arasında anlamlı bir fark oluşmamış olabilir.

Tek yönlü varyans analizinden elde edilen bulgulara göre hem alt boyutlarda hem de sosyal medya bağımlılığı toplam puanında katılımcılar arasında maddi duruma göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Literatürde erişim sağlanan referanslarda sosyal medya bağımlılığının gelire göre nasıl farklılaştığına ilişkin doğrudan bir sonuca rastlanmazken, yoksulluğun internete erişimin önünde bir engel olduğu, bir başka deyişle daha iyi imkanlara sahip olanların internete erişiminin daha kolay olduğu vurgulanmıştır (Ozturk & Ayaz-Alkaya, 2021; Du vd., 2021). Bu bilgiler doğrultusunda internet ya da sosyal medya bağımlılığının oluşabilmesi için öncelikle internete erişimin kolay olması gerektiği anlaşılmaktadır. İnternete erişimi kolay birisinin bağımlı olabilmesi ise harcanan sürenin çok fazla olmasıyla mümkündür (Hjetland vd., 2021). Bu açıdan bakıldığında dolaylı da olsa sosyal medya bağımlılığı ile maddi durumun ilişkili olduğu söylenebilir. Mevcut araştırma sonucunda ise benzer gelir düzeyine sahip katılımcılardan dolayı farkın oluşmadığı yorumu yapılabilir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçları hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Literatüre bakıldığında mevcut araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir (Öztosun, 2018; Aktaş, 2020; Hudaynazarova, 2022). Dışlanmanın en temel gerekçesi farklılıkların olmasıdır ancak mevcut araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanılması ve verilerin benzer sosyolojik özelliklere sahip yerleşim yerlerinden toplanması katılımcılar arasında anlamlı farkın çıkmamasına neden olmuş olabilir.

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda hem alt boyutlarda hem de sosyal medya bağımlılık düzeyi toplam puanında katılımcılar arasında anne eğitim düzeylerine istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunun diğer araştırmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Uneri & Tanidir, (2011), Koyuncu vd., (2014) ve Tekkant ve Topaloglu, (2015) internet bağımlılığının anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Mevcut araştırma sonuçlarının nedeni olarak ebeveynlerin çocuklarının aksine internet ile geç tanışmaları ve bundan dolayı aşırı internet ve sosyal medya kullanımının zararlarına yönelik farkındalıklarının az olması gösterilebilir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre katılımcılar arasında hem alt boyutlarda hem de ostrasizm toplam puanında baba eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olmadığı saptanmıştır. Literatüre bakıldığında mevcut araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir (Yüçetürk, 2018; Gür, 2019; Hudaynazarova, 2022). Daha önce de bahsedildiği gibi dışlanmanın en temel gerekçesi farklılıkların olmasıdır ancak mevcut araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanılması ve verilerin benzer sosyolojik özelliklere sahip yerleşim yerlerinden toplanması katılımcılar arasında anlamlı farkın çıkmamasına neden olmuş olabilir.

Yapılan tek yönlü varan analizi sonuçları işlevsellikte bozulma, sanal yaşamı tercih etme alt boyutları ve sosyal medya bağımlılığı toplam puanında katılımcılar arasında baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde Malak vd., (2017) ve Tekkanat ve Topaloglu, (2015)'nin de benzer sonuçları vurguladığı görülmektedir. Farklı olarak Kumcağız (2019) babası düşük eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının daha muhtemel olduğunu belirtmiştir. Farklı sonuçlar ortaya çıkmasına rağmen, genel kanı sosyal medya bağımlılığının ebeveynlerin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı şeklindedir. Daha önce belirtildiği gibi, ebeveynlerin çocuklarının aksine internet ile geç tanışmaları ve bundan dolayı aşırı internet ve sosyal medya kullanımının zararlarına yönelik farkındalıklarının az olması mevcut literatürde baskın olarak anlamlı farklılığın oluşmamasının nedeni olabilir.

Peorson korelasyon analizi sonuçlarına göre katılımcıların ostrasizm (sosyal dışlanma) düzeyleri ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Mevcut araştırma sonuçlarının aksine diğer araştırmalar değişkenler arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir (Yue vd., 2022; Yue vd., 2023; Turan vd., 2023; Terzioğlu ve Ayhan, 2023). Diğer araştırmalardan farklı olarak mevcut araştırmada değişkenler arasında negatif yönde bir ilişkinin çıkması beklenmedik bir sonuç olsa da, araştırmanın katılımcılarının sporculardan oluşmasının bu sonuca etki ettiği düşünülmektedir. Sporcuların olası bir dışlanma deneyimine maruz kalmaları halinde antrenmanlarına odaklanmaları, onları sosyal medya veya internet gibi farklı arayışlara itmeyebilir. Bu nedenle mevcut araştırma sonuçları diğer araştırmalardan farklılık göstermiş olabilir.

Kaynakça

- Akın, A., Uysal, R., & Akın, Ü. (2016). Ergenler İçin Ostrasizm (Sosyal Dışlanma) Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 895-904.
- Aktaş, E. (2020). *Ergenlerin ebeveynine bağlanma stilleri ile sosyal görünüş kaygısı ve sosyal dışlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Ali, S. N. & Miller, D. A. (2016). Ostracism and Forgiveness. *American Economic Review*, 106(8), 2329-2348.
- Alnjadat, R., Hmaidı, M. M., Samha, T. E., Kilani, M. M., & Hasswan, A. M. (2019). Gender variations in social media usage and academic performance among the students of University of Sharjah. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 14(4), 390-394.
- Balcı, Ş., & Karaman Yeles, S. (2020). Social media usage, self-presentation, narcissism, and self-esteem as predictors of Instagram addiction: An intercultural comparison. *Journal of Erciyes Communication*, 7(2), 1213-1239.
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Baumeister, R. F., DeWall, C. N., Ciarocco, N. J., & Twenge, J. M. (2005). Social exclusion impairs self-regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(4), 589-604.
- Baykal, B., & Köse, S. (2023). The Relationship of Social Exclusion and Well-being in The Context of Hunger and Poverty Threshold. *Sosyoekonomi*, 31(56), 205-216.
- Berkman, K., & Kumaş, H. (2021). Yoksul bireylerin bakış açısı ile sosyal dışlanma: Denizli ili Sevindik Mahallesi örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(50), 44-88.
- Bilgin, M., Şahin, İ., & Togay, A. (2020). Social Media Addiction in Adolescents and Parent-Adolescent Relationship. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 45(202), 263-281.
- Can, H. C., & Tozoğlu, E. (2019). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(3), 102-118.

Karabulut, E. O., & Çelik, O. B. (2024). Lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostracizm ve sosyal medya bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 21(2), 198-214. doi:[10.14687/jhs.v21i2.6481](https://doi.org/10.14687/jhs.v21i2.6481)

- Caratiquit, K. D., & Caratiquit, L. J. C. (2023). Influence of social media addiction on academic achievement in distance learning: Intervening role of academic procrastination. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 24(1), 1-19.
- Christie, D., & Viner, R. (2005). Adolescent development. *BMJ (Clinical research ed.)*, 330(7486), 301-304.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Çiftci, N., Yıldız, M., & Çiftci, K. (2023). The mediating role of social ostracism in the effect of social media addiction on loneliness in adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 73, 177-183.
- Dou, D., & Shek, D. T. (2021). Predictive effect of internet addiction and academic values on satisfaction with academic performance among high school students in mainland China. *Frontiers in Psychology*, 12, 797906.
- Draženić, M., Vukušić Rukavina, T., & Machala Poplašen, L. (2023). Impact of social media use on mental health within adolescent and student populations during COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 1-22.
- Du, H., Zhou, N., Cao, H., Zhang, J., Chen, A., & King, R. B. (2021). Economic inequality is associated with lower internet use: A nationally representative study. *Social Indicators Research*, 155, 789-803.
- Erdogan, Ç. H., & Topuz, R. (2020). Investigation of Internet Addiction Levels of Physical Education Teachers. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 169-175.
- Ergun, G., & Alkan, A. (2020). The Social Media Disorder and Ostracism in Adolescents: (OSTRACA- SM Study). *The Eurasian journal of medicine*, 52(2), 139-144.
- Esmaili Rad, M., & Ahmadi, F. (2018). A new method to measure and decrease the online social networking addiction. *Asia-Pacific Psychiatry*, 10(4), e12330.
- George, D., & Mallery, P. (2018). *IBM SPSS Statistics 26 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Routledge.
- Gilman, R., Carter-Sowell A., DeWall, N., Adams, R., & Carboni I. (2013). Validation of the Ostracism Experiences Scale for Adolescents. *Psychological Assessment*, 25(2), 319-330.
- Giordano, A. L., Schmit, M. K., & McCall, J. (2023). Exploring adolescent social media and internet gaming addiction: The role of emotion regulation. *Journal of Addictions & Offender Counseling*, 44(1), 69-80.
- Güleryüz, S., Esentaş, M., Yıldız, K., & Güzel, P. (2020). Sosyal izolasyon sürecindeki bireylerin serbest zaman değerlendirme biçimleri: Sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *FOCUSS Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-45.
- Güney, M., & Taştepe, T. (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 183-190.
- Gür, E. (2019). *Boşanmış ve evli ebeveynlere sahip ergenlerin siber zorbalık sosyal dışlanma ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Gürler, A., & Demirli, C. (2017). Ergenlerde sosyal dışlanma ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *The Journal of Social Sciences*, 4(11), 941-951.
- Hawi, N. S., & Samaha, M. (2017). The relations among social media addiction, self-esteem, and life satisfaction in university students. *Social Science Computer Review*, 35(5), 576-586.
- Herr, O., & Köves, A. (2024). Achieving while looking forward: variables influencing performance in the transitory career phases of professional women's handball. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 1-19.
- Hjetland, G. J., Skogen, J. C., Hysing, M., & Sivertsen, B. (2021). The association between self-reported screen time, social media addiction, and sleep among Norwegian university students. *Frontiers in Public Health*, 9, 1-12.
- Hudaynazarova, A. (2022). *Olumlu ve olumsuz yaşantı geçirmiş ergenlerin ostracizm (sosyal dışlanma) ve affetme düzeylerinin incelenmesi* [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Hudaynazarova, A., & Avsaroglu, S. (2023). Investigation of Ostracism (Social Exclusion) and Forgiveness Levels of Adolescents with Positive and Negative Life Experiences. *International Journal on Social and Education Sciences*, 5(2), 393-403.
- Islam, M. I., Biswas, R. K., & Khanam, R. (2020). Effect of internet use and electronic game-play on academic performance of Australian children. *Scientific Reports*, 10(1), 21727.
- Janke, S., Messerer, L. A., Merkle, B., & Rudert, S. C. (2024). Why do minority students feel they don't fit in? Migration background and parental education differentially predict social ostracism and belongingness. *Group Processes & Intergroup Relations*, 27(2), 278-299.

Karabulut, E. O., & Çelik, O. B. (2024) Lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostracizm ve sosyal medya bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 21(2), 198-214. doi:[10.14687/jhs.v212.6481](https://doi.org/10.14687/jhs.v212.6481)

- Javaeed, A., Jeelani, R., Gulab, S., & Ghauri, S. K. (2020). Relationship between internet addiction and academic performance of undergraduate medical students of Azad Kashmir. *Pakistan journal of medical sciences*, 36(2), 229.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Koçak, M., & Traş, Z. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ile sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve yaşamın anlamı arasındaki yordayıcı ilişkiler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1618-1631.
- Korobeinikova, T., & Shelkovnikova, A. (2021). Poverty and Social Ostracism: Interdependence in Modern Society. In *VIII International Scientific and Practical Conference 'Current problems of social and labour relations' (ISPC-CPSLR 2020)* (pp. 380-384). Atlantis Press.
- Kurtipek, S., Güngör, N. B., Yılmaz, B., Yenel, F. (2021). Üniversite yaşamında sosyal uyumun yordayıcısı olarak spora yönelik tutum. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 361-372. <https://doi.org/10.53434/gbesbd.947778>
- Li, L., Niu, Z., Mei, S., & Griffiths, M. D. (2022). A network analysis approach to the relationship between fear of missing out (FoMO), smartphone addiction, and social networking site use among a sample of Chinese university students. *Computers in Human Behavior*, 128, 107086.
- Li, S., Zhao, F., & Yu, G. (2019). Ostracism and aggression among adolescents: Implicit theories of personality moderated the mediating effect of self-esteem. *Children and Youth Services Review*, 100, 105-111.
- Lin, S., Longobardi, C., Gastaldi, F. G. M., & Fabris, M. A. (2024). Social Media Addiction and Aggressive Behaviors in Early Adolescents: The Mediating Role of Nighttime Social Media Use and Sleep Quality. *The Journal of Early Adolescence*, 44(1), 41-58.
- Lustenberger, D. E., & Jagacinski, C. M. (2010). Exploring the effects of ostracism on performance and intrinsic motivation. *Human Performance*, 23(4), 283-304.
- Malak, M. Z., Khalifeh, A. H., & Shuhaiber, A. H. (2017). Prevalence of Internet Addiction and associated risk factors in Jordanian school students. *Computers in Human Behavior*, 70, 556-563.
- Ogurlu, Ü. (2015). Ostracism among gifted adolescents: A preliminary study in Turkey. *Educational Process: International Journal (EDUPIJ)*, 4(1-2), 18-30.
- Oral, U. (2023). "Ostracism", the people's way of protecting democracy from tyrants in ancient Athens. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(86), 653-662.
- Orbatu, D., Eliaçık, K., Alagayut, D., Hortu, H., Demirçelik, Y., Bolat, N., Elmalı, F. ve Helvacı, M. (2020). Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21 (1), 56-61.
- Ozturk, F. O., & Ayaz-Alkaya, S. (2021). Internet addiction and psychosocial problems among adolescents during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Archives of psychiatric nursing*, 35(6), 595-601.
- Öztosun, A. (2018). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ve sosyal dışlanma deneyimlerinin internet bağımlılığını yordayıcılığı* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Pharo, H., Gross, J., Richardson, R., & Hayne, H. (2011). Age-related changes in the effect of ostracism. *Social Influence*, 6, 22 - 38.
- Prasetya, T. A. E., & Wardani, R. W. K. (2023). Systematic review of social media addiction among health workers during the pandemic Covid-19. *Helikon*, 9(6), 1-12
- Ren, D., Wesselmann, E., & Williams, K. D. (2016). Evidence for another response to ostracism: Solitude seeking. *Social Psychological and Personality Science*, 7(3), 204-212.
- Rudert, S. C., Janke, S., & Greifeneder, R. (2021). Ostracism breeds depression: Longitudinal associations between ostracism and depression over a three-year-period. *Journal of Affective Disorders Reports*, 4, 100-118.
- Russo, A., Watkins, J., Kelly, L., & Chan, S. (2008). Participatory communication with social media. *Curator: The Museum Journal*, 51(1), 21-31.
- Salvy, S. J., Bowler, J. C., Nitecki, L. A., Kluczynski, M. A., Germeroth, L. J., & Roemmich, J. N. (2012). Effects of ostracism and social connection-related activities on adolescents' motivation to eat and energy intake. *Journal of pediatric psychology*, 37(1), 23-32.
- Sebastian, C., Viding, E., Williams, K. D., & Blakemore, S. J. (2009). Social brain development and the affective consequences of ostracism in adolescence. *Brain and Cognition*, 72(1), 134-145.

Karabulut, E. O., & Çelik, O. B. (2024) Lisanslı olarak spor yapan ergenlerde ostracizm ve sosyal medya bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 21(2), 198-214. doi:[10.14687/jhs.v212.6481](https://doi.org/10.14687/jhs.v212.6481)

- Terzioğlu, C., & Ayhan, F. (2023). The relationship between social media addiction and social exclusion among university students. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 739-751.
- Terzioğlu, C., & Ayhan, F. (2023). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının sosyal dışlanma ile ilişkisi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 739-751.
- Turan, M. E., Adam, F., Kaya, A., & Yıldırım, M. (2023). The mediating role of the dark personality triad in the relationship between ostracism and social media addiction in adolescents. *Education and Information Technologies*, 29, 1-17.
- Türkmen, E., Doğan, A., & Karaeminoğulları, A. (2016). The impact of ostracism on work effort: A comparison between Turkish and Azerbaijani employees. *International Journal of Human Resource Studies*, 6(4), 110-128.
- Victor, S. A., Ibrahim, M. S., Yusuf, S., Mahmud, N., Bahari, K. A., Yoke Ling, L., & Abd Mubin, N. N. (2024). Social media addiction and depression among adolescents in two Malaysian states. *International Journal of Adolescence and Youth*, 29(1), 2292055.
- Wang, H., Kwan, M. P., & Hu, M. (2020). Social exclusion and accessibility among low-and non-low-income groups: A case study of Nanjing, China. *Cities*, 101, 102684.
- Williams, K. D. (1997). Social ostracism. In *Aversive interpersonal behaviors* (pp. 133-170). Springer, Boston, MA.
- Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annu. Rev. Psychol.*, 58, 425-452.
- Williams, K. D., Forgas, J. P. & Von Hippel, W. (2013). *The social outcast: Ostracism, social exclusion, rejection, and bullying*. Psychology Press.
- Wölfer, R., & Scheithauer, H. (2013). Ostracism in childhood and adolescence: Emotional, cognitive, and behavioral effects of social exclusion. *Social Influence*, 8(4), 217-236.
- Yue, H., Yue, X., Zhang, X., Liu, B., & Bao, H. (2022). Exploring the relationship between social exclusion and smartphone addiction: The mediating roles of loneliness and self-control. *Frontiers in Psychology*, 13, 945631.
- Yue, H., Yue, X., Zhang, X., Liu, B., & Bao, H. (2023). Exploring the relationship between social exclusion and social media addiction: The mediating roles of anger and impulsivity. *Acta Psychologica*, 238, 103980.
- Yüçetürk, O. K. (2018). *Lise öğrencilerinde sosyal dışlanmanın akran ilişkileri ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi].
- Zhang, Y., Li, G., Liu, C., Chen, H., Guo, J., & Shi, Z. (2023). Mixed comparison of interventions for different exercise types on students with Internet addiction: a network meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 14, 1111195.
- Zhao, L. (2023). Social media addiction and its impact on college students' academic performance: The mediating role of stress. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 32(1), 81-90.
- Zimmerman, C. A., Carter-Sowell, A. R., & Xu, X. (2016). Examining workplace ostracism experiences in academia: understanding how differences in the faculty ranks influence inclusive climates on campus. *Frontiers in psychology*, 7, 180549

Extended English Summary

It would not be incorrect to say that human beings have an inherent need to socialize. For centuries, people have valued belonging to a group and establishing relationships with others like themselves to meet their social needs. This phenomenon can be illustrated with various examples. For instance, workers migrating from Turkey to Germany often prefer to live in the same neighborhoods, or in multicultural countries like the United States, areas such as Chinatown or Little Italy exist, demonstrating the tendency of people with similar characteristics to live together. While this tendency offers advantages such as fulfilling social needs, it can also lead to issues like the exclusion of those who are different.

The tendency to exclude those who are different, or in other words, to subject someone to ostracism or social exclusion, is not unique to our time but is a behavior that has appeared throughout history. It is known that the Athenians used ostracism to exile individuals perceived as threats in order to protect democracy (Oral, 2023). Ostracism (social exclusion) refers to being excluded from a particular social network (Williams, Forgas, & Von Hippel, 2013). Williams (1997) explains the concept of social exclusion with terms such as avoided, excluded, ignored, rejected, expelled, shunned, and exiled. This situation is typically defined as being ignored and excluded, and it occurs

without explanation (Williams, 2007). Ali & Miller (2016) metaphorically described exclusion as a form of social sanction where the guilty player is punished while innocent players continue to cooperate with each other. This could be a general structure where cultures use social inclusion to reward and social exclusion to punish in order to enforce their values (Baumeister & Leary, 1995).

Previous research has indicated that individuals subjected to ostracism may experience undesirable outcomes such as depression (Rudert et al., 2021), self-regulation problems (Baumeister et al., 2005), negative emotions (Wölfer & Scheithauer, 2013), and negative moods (Lustenberger & Jagacinski, 2009). One of the resulting conditions is a greater tendency for the excluded individual to seek solitude (Ren, Wesselmann, & Williams, 2016).

Although humans may choose solitude or withdraw in response to exclusion, it is essential to remember that humans are inherently social beings, and socialization is a fundamental need. Therefore, it is natural for individuals who experience ostracism to seek alternative avenues to fulfill their social needs. Social media can be considered one of these avenues. However, the amount of time spent on social media is crucial for individuals' health. While trying to meet their need for socialization, spending excessive time on social media can lead to undesirable outcomes such as social media addiction (Hjetland et al., 2021).

Today, social media has become very popular, especially among young people, who continue to stay connected to social media through accessories like smartwatches, even when their smartphones are in silent mode. It would not be incorrect to say that one way to become fully isolated from social media is through sports. During a disciplined training session with a coach, athletes can be completely disconnected from their smartphones and smartwatches, allowing them to stay away from social media for a certain period each day. One of the questions that needs to be asked here is whether the levels of social exclusion and social media addiction differ between athletes who engage in team sports and those who participate in individual sports. In this context, the purpose of this research is to examine ostracism and social media addiction among adolescents who are licensed athletes in terms of various variables.

In the research, one of the quantitative research methods, the survey model, was used. The participants of the study comprised middle and high school students who continued their education in public schools in Ankara during the 2022-2023 academic year and actively engaged in either individual or team sports as licensed athletes. The total number of participants was 238, including 100 females and 138 males. Data were collected using a demographic information form created by the participants, the Ostracism Scale for Adolescents, and the Social Media Addiction Scale for Adolescents. Due to the normal distribution of the data, independent samples t-tests were used for binary comparisons, one-way analysis of variance (ANOVA) was used for comparisons involving three or more variables, and Pearson correlation analysis was used to examine the relationship between two dependent variables.

The results of the study indicated that participants' levels of ostracism did not differ based on gender, type of sport, perceived financial status, mother's education level, or father's education level. However, those who perceived their academic performance as high experienced more ostracism compared to those who perceived it as moderate. Similarly, participants' levels of social media addiction did not differ based on type of sport, perceived academic performance, financial status, mother's education level, or father's education level. However, it was found that females were more addicted to social media compared to males. Additionally, a significant negative relationship was found between social media addiction and ostracism. In conclusion, ostracism levels showed a significant difference in favor of those with average academic performance, while social media addiction levels showed a significant difference in favor of males. Unexpectedly, it was determined that as participants' levels of ostracism increased, their levels of social media addiction decreased.